

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบเครือข่ายการประสานประโยชน์เพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยเชิงพาณิชย์ จังหวัดอุดรดิตถ์ : กรณีศึกษาลางสาดจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ไม่เน้นข้อมูลที่เป็นตัวเลขเป็นหลัก เป็นการวิจัยที่เน้นการหารายละเอียดต่างๆ ของกลุ่มเป้าหมาย ที่จะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องเครือข่าย ข้อมูลหรือข้อค้นพบได้มาจากการสังเกตหน่วยที่ต้องการศึกษา โดยมีได้มุ่งเก็บข้อมูลที่เป็นหรือสามารถทำให้เป็นตัวเลขจากกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา มาวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อให้ได้คำตอบใช้ได้กว้างขวางทั่วไป ซึ่งเป็นการวิจัยรายกรณีศึกษาเฉพาะลางสาดจังหวัดอุดรดิตถ์ สิ่งที่ผู้วิจัยศึกษาเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกลางสาดจังหวัดอุดรดิตถ์ และในการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกลางสาดจังหวัดอุดรดิตถ์ ประสบการณ์ในอดีต รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อกลุ่ม โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนจำกัด แต่ตัวแปรที่ศึกษาสำหรับกลุ่มตัวอย่างนั้นมีหลายด้าน และมีการศึกษาสถานการณ์ต่างๆ อย่างลึกซึ้ง ข้อมูลที่รวบรวมจะเป็นข้อมูลเชิงคุณลักษณะหรือข้อมูลเชิงคุณภาพ การแปลความหรือสรุปผลการวิจัยจะจำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกลางสาดจังหวัดอุดรดิตถ์เท่านั้นมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แกนนำเกษตรกร ผู้รู้ ประชาชนชาวบ้าน ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการค้นหา กลุ่มเป้าหมายโดยวิธีการบอกต่อ (Snowball Sampling) และการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีหลักเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ในการปลูกกลางสาดคุณภาพ หรือเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต หรือกระบวนการตลาดของกลางสาดในจังหวัดอุดรดิตถ์
2. เป็นผู้ที่มีสมัครใจในการให้ข้อมูล

การระบุจำนวนกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยจะกระทำจนเมื่อค้นพบข้อมูลที่ต้องการนำมาวิเคราะห์ อิมตัวแล้ว จึงหยุดการสืบค้นหากกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยตระหนักดีว่า การเลือกกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ไม่ว่าจะ เป็นด้านคุณสมบัติ หรือจำนวนของกลุ่มเป้าหมาย ย่อมต้องส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยไม่มากนัก้อย ในด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูล แต่ด้วยข้อจำกัดด้านห้วงเวลาและเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก ต้องอาศัยสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ ดังนั้น การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างและความไว้วางใจในการยอมเปิดเผยข้อมูล จึงเป็นประเด็นสำคัญในการกำหนดจำนวนของกลุ่มเป้าหมาย สำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพจะมีความน่าเชื่อถือจำกัดในเรื่องการนำข้อมูลไปอ้างอิงยังกลุ่มประชากร เมื่อเปรียบเทียบกับกรวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจึงได้ระบุเพิ่มเติมในข้อจำกัดของการวิจัย เพื่อให้ผู้ที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป ได้มีความเข้าใจถึงสถานการณ์และ

ข้อจำกัดในการทำวิจัยครั้งนี้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคอื่นมาเสริมในการสร้างความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย เช่น การตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการสามเส้า และการเขียนบรรยายความอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงบริบทของกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. จัดเวทีประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยร่วมกับผู้ประกอบ การในท้องถิ่นในพื้นที่และเกษตรกร และรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้แบบบันทึกการประชุม/แบบสนทนากลุ่ม
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้คนสำคัญของเครือข่ายการประสานประโยชน์เพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยเชิงพาณิชย์จังหวัดอุดรดิตถ์
3. สร้างเครือข่ายการประสานประโยชน์เพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยเชิงพาณิชย์จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยการสนทนากลุ่ม
4. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ /คืนข้อมูลผลการวิจัยให้ภาคีเครือข่ายในพื้นที่ โดยใช้แบบสนทนากลุ่ม กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน/ผู้ประกอบการในท้องถิ่น
5. สังเคราะห์รูปแบบเครือข่ายการประสานประโยชน์เพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยเชิงพาณิชย์จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา
6. สรุป/รายงานผลและเผยแพร่งานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้แก่ แนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก และแนวทางในการสนทนากลุ่ม

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคำถามในการสัมภาษณ์ (Structured interview) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเครือข่าย จากนั้นนำมากำหนดเป็นประเด็นสำคัญในการวิจัย และเป็นแนวทางในการสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์
2. สร้างแนวคำถามสัมภาษณ์ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์และประเด็นสำคัญในการวิจัยหรือไม่ รวมทั้งความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง มีความเป็นปรนัย (Objectivity) หรือเรียกว่าความชัดเจน ข้อคำถามทุกข้อชัดเจนวัดประเด็นเดียวไม่มีความลำเอียง กลุ่มเป้าหมายเข้าใจตรงกับสิ่งที่ต้องการจะวัด พิจารณาได้จากคำถามเป็นคำถามที่ชัดเจน รัดกุม ไม่กำกวม เป็นภาษาที่ผู้ตอบหรือผู้ให้ข้อมูลเข้าใจได้ตรงกันทุกคน เหมาะกับระดับความรู้ภาษาและวัย การแปรความหมายของค่าตัวแปรเป็นระบบที่แน่นอนเป็นทิศทางเดียว สามารถปฏิบัติได้จริง (Practical) สะดวก ไม่ยุ่งยาก เหมาะกับงานวิจัยตามสภาพ มีความคล่องตัว และสามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ มีความยุติธรรม (Fairness) ให้โอกาสทุกหน่วยที่ให้ข้อมูลเท่าเทียมกัน และมีประสิทธิภาพ (Efficiency) วัดค่าตัวแปรได้ตามวัตถุประสงค์ ประหยัดแรงงาน เวลา และค่าใช้จ่าย

จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ แล้วนำมาปรับปรุง ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการเข้าถึงข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field data)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review data)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านวิชาการจากแหล่งข้อมูล และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น เอกสารทางวิชาการ นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความต่าง ๆ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จาก 2 แหล่งดังนี้

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัย ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหา จะได้มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field data) ใช้ 2 วิธี ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) แบบตัวต่อตัว เพื่อให้เห็นถึงทัศนคติของผู้ให้ข้อมูล โดยมีการเตรียมคำถาม โดยการสร้างแนวคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้มีความครอบคลุมตามกรอบแนวคิดและขอบเขตของการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการศึกษา และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ มีการเรียงลำดับของคำถาม เนื้อหาของคำถาม ให้สามารถปรับได้ตามลักษณะของผู้ให้ข้อมูล โดยอาศัยหลักการตั้งแนวคำถามที่มีความเข้าใจง่าย เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็น ในการสัมภาษณ์ได้อย่างเต็มที่ โดยการกำหนดคำถามออกเป็น ประเด็นให้ครอบคลุม และสอดคล้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ ผู้ทำการศึกษาได้แสดงถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตในการจดบันทึกและบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้มีปฏิสัมพันธ์แบบต่อกันกับผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ มีการทดสอบคำถามและคำตอบ เพื่อเป็นแนวทางในการถามคำถามต่อไป โดยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 30-60 นาที ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ให้ข้อมูล การสัมภาษณ์แต่ละรายจะทำการสัมภาษณ์จนกว่าจะไม่พบข้อสงสัย หรือไม่มีข้อมูลใหม่เกิดขึ้นหรือที่เรียกว่า ข้อมูลอิ่มตัว (Data Saturation) จึงจะทำการหยุดการสัมภาษณ์

ในขณะที่สัมภาษณ์ผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึกสรุปลงๆ เฉพาะประเด็นที่สำคัญและเมื่อจบการสัมภาษณ์ จะนำข้อมูลที่ได้กลับมาจดบันทึกอีกครั้งอย่างละเอียด เพื่อป้องกันการหลงลืมข้อมูลที่สำคัญ โดยจะทำการบันทึกแบ่งข้อมูลเป็นหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบและวิเคราะห์ในขั้นต่อไป

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยเครื่องบันทึกเสียง จะถูกนำมาทำการบันทึกข้อมูล ไว้ที่เครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ทำการศึกษา เพื่อป้องกันความผิดพลาดและความเสียหายของข้อมูล และเพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน เพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป และข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะนำมาถอดเทปแบบคำต่อคำ ประโยคต่อประโยค แล้วจึงตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง ด้วยการฟังการบันทึกเสียงที่ได้จากการบันทึกไว้ที่เครื่องคอมพิวเตอร์

2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการให้ผู้ร่วมสนทนาได้พูดแสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ผู้ร่วมสนทนาจะมีการอภิปรายในประเด็นต่างๆ ตามความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ร่วมสนทนา โดยการอภิปรายกลุ่มนั้นเหมาะที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลที่เป็นเรื่องที่ต้องมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ เพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จึงเหมาะกับการวิจัยที่ต้องการหารูปแบบโครงสร้าง หรือ แนวคิดใหม่ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 จัดให้มีผู้ดำเนินการหนึ่งคน และผู้ช่วยผู้ดำเนินการ (ผู้คอยจดบันทึก - สรุปลผล) อีกหนึ่งคน รวมสองคน ให้มีผู้ร่วมสนทนากลุ่มละประมาณ 10 - 12 คน โดยนั่งล้อมรอบผู้ดำเนินการและผู้ช่วยผู้ดำเนินการ ผู้ช่วยสามารถช่วยซักถามหรือร่วมสนทนาด้วยได้ โดยเฉพาะบางประเด็นที่ผู้ดำเนินการอาจตกหล่นบ้าง ระยะเวลาการสนทนา ประมาณ 1 ชั่วโมงเศษ สถานที่สนทนาเป็นห้องที่ไม่มีเสียงรบกวนมาก บางครั้งเป็นใช้ร่มใต้ต้นไม้ในสวนของเกษตรกรแล้วนั่งล้อมวง

2.2.2 ผู้ดำเนินการควรจัดประเด็นการพูดคุยไว้ เพื่อกันการลี้ระหว่างสนทนา

2.2.3 ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศก่อนการสนทนาให้เกิดความเป็นกันเองให้มากที่สุด โดยเริ่มจากการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการไปก่อน ซึ่งผู้ดำเนินการจะจำชื่อผู้ร่วมสนทนาให้ได้ทุกคน และใช้วิธีจดชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มไว้ในสมุดบันทึกตามตำแหน่งที่คนๆ นั้นนั่งอยู่

2.2.4 เริ่มการสนทนาโดยพูดเรื่องที่ใกล้ตัวของผู้ร่วมสนทนาก่อน เช่น คุญเรื่องงานในหน้าที่ ณ ปัจจุบัน และ พยายามให้ผู้ร่วมสนทนาทุกคนได้มีส่วนในการออกความคิดเห็นและได้ร่วมพูดมากที่สุดและอย่างทั่วถึง

2.2.5 เวลาในการสนทนา จะเป็นเวลาที่ผู้ร่วมสนทนาว่างจริง ๆ เพื่อทุกคนจะได้อยู่ร่วมสนทนาจนจบ ไม่ลุกออกไปก่อนการสนทนาจะเสร็จสิ้น

2.2.6 หลังการสนทนาเสร็จในแต่ละกลุ่มแล้ว ผู้ดำเนินการและผู้ช่วยควรมาสรุปผลสั้นๆ และวิเคราะห์ร่วมกัน

การตรวจสอบข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ได้นำมาตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้อง แม่นยำของข้อมูล (Validity) การตรวจสอบความตรงของข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการสามเส้า (Triangulation Technique) โดยการแสดงข้อมูลและหาข้อสรุป ที่ความ และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำตรงของผลการวิจัย เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยได้กระทำตั้งแต่ช่วงของการเก็บรวบรวมข้อมูล และกระทำอย่างต่อเนื่องมาจนถึงช่วงสิ้นสุดการทำงานวิจัยภาคสนาม ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ ควรที่จะมีความถูกต้องแม่นยำหรือเที่ยงตรงที่สุด ไม่บิดเบือนไปจากธรรมชาติและความเป็นจริง การพิจารณาความเที่ยงตรงของข้อมูลนั้น ในการวิจัยเชิงคุณภาพ นักวิจัยเชิงคุณภาพจะต้องแสวงหาความเที่ยงตรงของข้อมูลไปพร้อมๆ กับการมีจรรยาบรรณในการศึกษาวิจัย เพราะความเที่ยงตรงเกิดจากตัวผู้ให้ข้อมูล และผู้สัมภาษณ์ จึงเป็นขั้นตอนแรกของการทำให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรง ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการในการพิจารณาความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล คือผู้ที่ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยยืนยันความเชื่อถือได้ (Reliability) ของข้อมูล ด้วยการให้บุคคลที่ได้ทำการสัมภาษณ์ช่วยในการตรวจสอบ รับรองความถูกต้องของข้อมูล ดังนี้

1.1 เมื่อมีการสัมภาษณ์เสร็จแล้ว ผู้วิจัยจะให้เจ้าของข้อมูลช่วยตรวจสอบข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกพร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ทักท้วงหรือยอมรับข้อมูลที่นำเสนอ

1.2 หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ตีความข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยจะให้เจ้าของข้อมูล ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตีความไปนั้นมีความถูกต้อง และครบถ้วนหรือไม่ พร้อมทั้งให้เจ้าของข้อมูลให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ทักท้วง หรือยอมรับในส่วนส่วนของข้อมูลที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตีความ ในช่วงที่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะตรวจสอบข้อมูลที่เก็บมาได้ในแต่ละวัน เพื่อเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา เพื่อที่จะนำมาศึกษาค้นคว้าหาความหมายต่างๆ จากข้อมูลที่ได้มา โดยแยกประเภทของข้อมูล ตามแฟ้มข้อมูลที่จัดไว้ และเพื่อเป็นการตรวจสอบความครบถ้วน ความต่อเนื่องของข้อมูลที่ได้มา พร้อมทั้งเป็นการประเมินถึงความต้องการในรายละเอียดของข้อมูลในด้านต่างๆ ในครั้งต่อไปด้วย

1.3 ตรวจสอบความไว้วางใจได้ของข้อมูล (Dependability) โดยการนำข้อมูลไปตรวจสอบ กับที่ผู้วิจัยและที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อยืนยันความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา

1.4 ความสามารถในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ (Transferability) โดยการเขียนระเบียบวิธีการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และบริบทที่ต้องการศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของการวิจัย ที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในบริบทที่ใกล้เคียงกัน

1.5 การยืนยันผลการวิจัย (Conformability) โดยการที่ผู้วิจัยจะเก็บเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไว้เป็นอย่างดี พร้อมสำหรับการตรวจสอบ (Audit Trail) เพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่ได้อาจไม่มีความลำเอียงหรือเกิดจากการคิดขึ้นเองของผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอดคล้องกัน (Method of Agreement) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้อาจอย่างละเอียดถี่ถ้วน รวมถึงวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือเชิงแนวคิด ทฤษฎี และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามกรอบประเด็นโครงสร้างที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีการทำตารางในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อช่วยเป็นกรอบยึดในการวิเคราะห์ผลการศึกษา เพื่อไม่ให้ข้อมูลนั้นเกิดการตกหล่นในประเด็นคำถาม

2. หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ สรุปความไว้ในตารางการวิเคราะห์ มาสรุปความตามประเด็นสำคัญในการวิจัย

3. นำข้อมูลที่ได้สรุปความตามประเด็นสำคัญในการวิจัย มาอธิบายผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยนำเสนอข้อมูลในรูปของความเรียงและแผนภาพตามวัตถุประสงค์